Gedeputeerde Staten

De voorzitter van Provinciale Staten van Zeeland,
p/a Statengriffie

onderwerp	kenmerk	behandeld door	verzonden
Integrale voortgangsrapportage regionaal waterbeheer Zeeland, jaar 2017	18926857		

Middelburg, 30 oktober 2018

Geachte voorzitter,

Hierbij zenden wij u ter kennisneming de ‘Integrale voortgangsrapportage Regionaal Waterbeheer Zeeland' over het jaar 2017, die is opgesteld door het dagelijks bestuur van het Waterschap Scheldestromen en aan ons is toegezonden bij brief van 15 oktober 2018.

De jaarlijkse voortgangsrapportage 'Regionaal Waterbeheer Zeeland' heeft als doel het monitoren en bewaken van de uitvoering van relevante watermaatregelen binnen Zeeland op het terrein van de waterkwaliteit en het voorkomen en waar nodig beperken van wateroverlast en waterschaarste, in samenhang met de beleidsmatige en financiële kaders. Uit de Waterwet volgt dat een waterschap als overheidslichaam van functioneel bestuur bij zijn taakuitoefening rekening houdt met het provinciale regionale waterbeleid. De rapportage fungeert tevens als toezichtinstrument.

De voortgangsrapportage 2017 beschrijft de voortgang van watermaatregelen die staan verwoord in het waterbeheerplan 2016-2021 van het waterschap. Deze maatregelen zijn gekoppeld aan het tijdig behalen van de door Provinciale Staten vastgestelde provinciale waterdoelen uit het omgevingsplan Zeeland [2012-2018], inclusief het vigerende planonderdeel Europese Kaderrichtlijn Water 2016-2021. Laatstgenoemd beleid houdt verband met het vigerende nationale stroomgebiedbeheerplan voor het stroomgebieddistrict Schelde.

De jaarlijkse voortgangsrapportage heeft, naast het inzichtelijk maken van de voortgang van de belangrijkste Zeeuwse watergerelateerde maatregelen, ook een belangrijke signalerende functie. Knelpunten in de uitvoering, worden tijdig inzichtelijk gemaakt en geagendeerd in de daarvoor ingestelde ambtelijke en bestuurlijke overleggen. De resultaten en conclusies uit de voortgangsrapportage worden dan ook besproken in het periodiek bestuurlijk overleg tussen de provincie (gedeputeerde-portefeuillehouder) en het waterschap (afvaardiging van het dagelijks bestuur) dat twee tot drie keer per jaar plaatsvindt. In dat overlegkader wordt de voortgang beoordeeld in het licht van de nog te realiseren opgaven (t/m 2027), in samenhang met de uitgangspunten die het waterschap hanteert ten aanzien van een adequate taakuitoefening met een beperkte lastendrukontwikkeling, kostendekkende tarieven en beheersing van de schuldenlast.

Met vriendelijke groet,

gedeputeerde staten,

Drs. J.M.M. Polman, voorzitter

A.W. Smit, secretaris
Bijlagen: Voortgangsrapportage 2017 (corsa 18925050).

Provinciehuis Abdij 6 4331 BK Middelburg | Postbus 6001 4330 LA Middelburg | 0118 - 63 10 11 www.zeeland.nl | KvK 20168636 IBAN NL08 BNGH 0285010557

WaterschapScheldestromen

Integrale voortgangsrapportage regionaal waterbeheer Zeeland

Beleidscyclus 2016-2021
Voortgang jaar 2017

Datum : mei 2018
Versie :
Corsa: 2018014116

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave 2

1 Inleiding 3

2 Programma waterkeringen 4
2.1 Conclusie 6

3 Niet teveel inundatie en een goede drooglegging 7
3.1 Doelstelling 7
3.2 Voortgang planvorming 7
3.3 Voortgang uitvoering opgave 7
3.4 Voortgang peilbesluiten 9
3.5 Conclusie 10

4 Gezond water 11
4.1 Doelstelling 11
4.2 Voortgang planvorming 11
4.3 Voortgang opgave 11
4.4 Maatregelen KRW 11
4.5 Voortgang maatregelen 11
4.5.1 Voortgang natuurvriendelijke oevers 12
4.5.2 Voortgang visstandbeheer 12
4.6 Voortgang toestand oppervlaktewaterlichamen 14
4.7 Conclusie 16

5 Waterketen en water in de stad 17
5.1 Voortgang Samenwerking in de Afvalwaterketen (SAZ+) 17
5.2 Voortgang stedelijke waterplannen 18
5.3 Transporteren en zuiveren van afvalwater 19
5.4 Conclusies 19

6 Samenvattende conclusies 20

1 Inleiding

Tijdens het vaststellen van het waterbeheerplan 2016-2021 is afgesproken jaarlijks een voortgangsrapportage op te stellen. Deze rapportage beschrijft de voortgang van de opgave. Dit is de tweede rapportage en volgt de structuur van de rapportage over 2017.

Water, water, water en nog eens water
De overheid zorgt voor het leefbaar houden van Nederland. Regen, zee, rivieren, grondwater, water dat voor leven zorgt, water om mee schoon te maken. In veel facetten komt het water tot ons. Waterschap Scheldestromen zorgt ervoor dat in Zeeland kan worden geleefd, gewerkt, geproduceerd, gerecreëerd en kan worden genoten. Vanwege stijgende zeespiegel en verandering van klimaat werkt waterschap Scheldestromen aan een continu verbetering van het watersysteem en de veiligheid. Aanpassingen aan dijken, watergangen, gemalen en aanpassingen aan denkwijzen.

Deze rapportage is opgedeeld naar de doelstellingen: 'Op orde brengen' en 'in stand houden'. Vervolgens wordt per doelstelling de voortgang beschreven van de taken die we hebben:

- Hoogwaterbescherming;
- Niet teveel inundatie;
- Goede drooglegging;
- Gezond water;
- Water in de stad.

De kaders zijn verder uitgewerkt in het waterkeringen beheerplan 2016-2020 en het waterbeheerplan 2016-2021. Naast deze kaders zijn inmiddels Visie waterbeheer 2050 en de Beleidsnota watersystemen 2016-2021 vastgesteld, deze hebben nog geen effect op deze voorliggende voortgangsrapportage gehad.

2 Programma waterkeringen

Strategisch doel
Het waterschap heeft als taak dat alle primaire en regionale waterkeringen die in beheer zijn bij waterschap Scheldestromen voldoen aan de daarvoor gestelde en nog nader te stellen normen. In de Waterwet zijn de nieuwe normen vastgelegd waaraan de primaire waterkeringen moeten voldoen. De provincie Zeeland stelt de normen voor de regionale keringen vast. Het waterschap beoordeelt of de primaire keringen in haar beheersgebied aan de wettelijke normen voldoen. Als een primaire waterkering niet voldoet, worden de betreffende dijkvakken en kunstwerken aangemeld voor het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP). Middels maatregelen van beheer en onderhoud worden de waterkeringen op het gewenste onderhoudsniveau gehouden.

Het beleid en beheer voor de waterkeringen is vastgelegd in het Waterkeringenbeheerplan 2016-2020. Dit plan geeft aan welke doelen op de diverse niveaus het waterschap nastreeft en met welke aanpak we deze doelen willen bereiken.

Prestaties Strategienota

Prestatie-indicator	Doel begroting 2017	Voortgang 31-12-2017	Conform doelstelling 2017
Percentage van de primaire waterkeringen dat beoordeeld is op basis van de nieuwe veiligheidsnormering	0%	1%	Ja
Opengestelde onderhoudswegen langs de Oosterschelde en Westerschelde	231 km	231 km	Ja
Aantal knelpunten opgelost t.b.v. fietsinfrastructuur langs de Oosterschelde en Westerschelde	6	6	Ja
Aantal oefeningen crisisorganisatie inclusief evaluatie	1	1	Ja

Wat hebben we gedaan om prestaties te realiseren

Percentage van de primaire waterkeringen dat beoordeeld is op basis van de nieuwe veiligheidsnormering
In 2017 is gestart met het beoordelen van de primaire waterkeringen op basis van de nieuwe waterveiligheidsnormering. Hiervoor is op landelijk niveau, onder verantwoordelijkheid van het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, een nieuw Wettelijk Beoordelings Instrumentarium (WBI) en Ontwerpinstrumentarium (OI) ontworpen. Het WBI en het OI ondergaan nog een aantal verbeterslagen. Hiervoor is door Scheldestromen in 2017 de nodige input geleverd.
Voor het HWBP project dijkversterking Hansweert is de beoordeling uiteindelijk voor een totale lengte van 5,1 km uitgevoerd op basis van de nieuwe normen. In 2017 is een plan van aanpak opgesteld voor de verkenningsfase van het HWBP-project dijkversterking Hansweert. De verkenningsfase is ook daadwerkelijk gestart. De uitvoering hiervan vindt plaats door de Projectorganisatie Waterveiligheid. Door het HWBP is eind 2017 de subsidie verstrekt voor de verkenningsfase.

Opengestelde onderhoudswegen langs de Oosterschelde en Westerschelde

Het project binnen- en buitendijkse fietsroutes langs de Ooster- en Westerschelde is in 2017 afgerond. Met de afronding van dit project is in totaal 231 km buitendijkse onderhoudsweg opengesteld voor fietsen.

Aantal knelpunten opgelost t.b.v. fietsinfrastructuur langs de Oosterschelde en Westerschelde
Met de afronding van het project binnen- en buitendijkse fietsroutes langs de Ooster- en Westerschelde zijn in 2017 ook de 6 knelpunten in de fietsinfrastructuur opgelost.

Aantal oefeningen crisisorganisatie inclusief evaluatie
In oktober werd de 'Oefening Picasso' gehouden. Om een zo groot mogelijk deel van de vernieuwde crisisorganisatie te beoefenen was er een oefening geschreven waarbij de rwzi Willem Anna Polder volledig uitviel. Drie taken kwamen daardoor in beeld: zuiveringstechnische werken, oppervlaktewaterkwantiteit en oppervlaktewaterkwaliteit. Belangrijkste uitkomst is dat functionarissen kennis hebben van geldende procedures en planvorming. In de onderlinge communicatie tussen de diverse crisisteams is nog ruimte voor verbetering mogelijk.
De tops & tips uit de evaluatie zullen worden gebruikt voor een verdere doorontwikkeling van de crisisorganisatie en in het oefenplan voor 2018.

Beschrijving overige relevante onderwerpen binnen het programma waterkeringen

Vergunningenbeleid
In 2017 is gestart met het opstellen van een actueel vergunningenbeleid voor de waterkeringen. Dit zal naar verwachting in het eerste kwartaal van 2018 worden afgerond.

Zorgplicht primaire waterkeringen
Op basis van het in december 2016 vastgestelde Plan van Aanpak is in 2017 gestart met de implementatie van het wettelijk kader Zorgplicht voor de primaire waterkeringen. Doelstelling van het Plan van Aanpak is dat Scheldestromen in 2020 volledig voldoet aan de Zorgplicht. In 2017 is voor het eerst de jaarlijkse rapportage Zorgplicht aangeboden aan het bestuur en ook openbaar gemaakt.
In 2017 is door de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT) een inspectie uitgevoerd in welke mate Scheldestromen voldoet aan de Zorgplicht (toets of het waterschap aan de landelijk opgestelde basiseisen voldoet). De rapportage van deze inspectie wordt in 2018 verwacht.

Regionale waterkeringen
Voor de regionale waterkeringen heeft de normstelling door de provincie nog niet plaatsgevonden. De verwachting is dat de normstelling in 2020 zal worden afgerond. Het waterschap heeft actief deelgenomen in het project Normering Regionale Waterkeringen (NRW). In 2017 is gestart met het gebied Walcheren (afronding voorzien in 2018). De overige gebieden zullen de komende jaren worden onderzocht. Een extern bureau is door de provincie ingeschakeld voor de toetsing/begeleiding van het project.

Projectorganisatie Waterveiligheid (POW)
In 2017 is verder invulling gegeven aan de met Rijkswaterstaat afgesloten Samenwerkingsovereenkomst voor de projectorganisatie Waterveiligheid (nadere optimalisatie).

Onderzoeken
In 2017 is voor de dijken langs het Veerse Meer een inventarisatie opgestart naar cultuurhistorische elementen. Dit onderzoek zal in 2018 worden afgerond.
Het onderzoek naar kleidiktes op waterkeringen (innovatieve grondradarmetingen) is in 2017 voortgezet. Verder zijn 2017 de nodige grondmechanische onderzoeken uitgevoerd in verband met de beoordeling van de waterkeringen en de toekomstige dijkversterkingsopgaven in het kader van het HWBP.

Crisisbeheersing
Het actueel en op orde houden van de crisisorganisatie is een continue actie. Door middel van maatregelplannen (draaiboeken), oefeningen en inzet bij daadwerkelijk optredende situaties staat het waterschap gesteld voor crisissituaties. In 2015 is een transitieplan opgesteld dat in 2017 verder in de organisatie is geïmplementeerd.
In 2017 is gestart met het opstellen van het Beleidsplan Crisisbeheersing 2018-2021 en het Jaarplan Opleiden, Trainen en Oefenen voor 2018.

2.1 Conclusie

De doelstellingen voor 2017 zijn allemaal behaald.

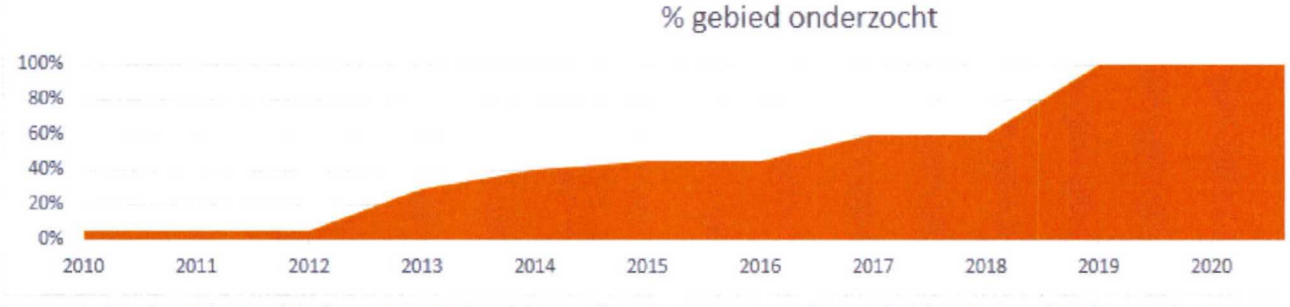
3 Niet teveel inundatie en een goede drooglegging

3.1 Doelstelling

Doelstelling is om alle peilgebieden in Zeeland voor 2027 te laten voldoen aan de daarvoor gestelde normen. Dit houdt in dat er niet teveel inundatie mag optreden. Super extreme buien zullen ook in de toekomst zorgen voor overlast, daar ontkomen we niet aan. Voor extreme buien die vaker voorkomen dan eens per 100 jaar voor stedelijk gebied en eens per 25 jaar voor akkerbouw moeten door het watersysteem kunnen worden opvangen.
Voor een goede drooglegging ligt de doelstelling verscholen in de maaiveldhoogte. 10% van de peilgebieden mag een drooglegging hebben die iets kleiner is dan optimaal. Voor gebieden met een te grote drooglegging wordt gestreefd naar een verbetering daarvan.

3.2 Voortgang planvorming

Waterschap Scheldestromen is al sinds 2003 bezig met het op orde brengen van het watersysteem om aan deze doelstellingen te voldoen. Dit gebeurt per gebied met uitgebreide onderzoeken die worden uitgevoerd binnen het programma Planvorming Wateropgave.
In een aantal gebieden loopt dit onderzoek nog. Deze planvorming dient voor 2021 te zijn afgerond.

Figuur 1. Deel van het gebied waarvan in beeld is welke opgave waterschap Scheldestromen heeft voor het op orde brengen van het watersysteem.

Eind 2017 heeft waterschap Scheldestromen 60% van het beheergebied onderzocht en is bekend welke maatregelen getroffen moeten worden om in die gebieden niet teveel inundatie te hebben.

3.3 Voortgang uitvoering opgave

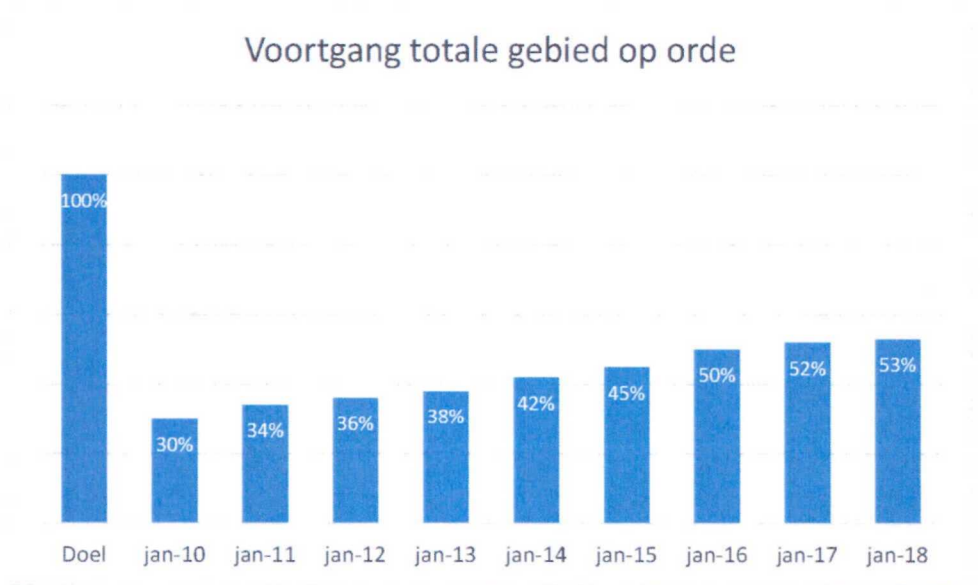
De oorspronkelijke doelstelling dat uiterlijk in 2020 aan de WB21 normering voldaan zou worden is aangepast. In overleg met de provincie zijn de WB21 maatregelen gekoppeld aan het op orde brengen van het peilbeheer (GGOR) en de waterkwaliteit (KRW), waarmee de termijn verlengd is tot 2027. Het op orde brengen van de gebieden met een groot risico op wateroverlast heeft hierbij prioriteit. Eind 2020 moeten deze gebieden voldoen aan de provinciale wateroverlastnormen. De rest van het binnendijkse gebied moet eind 2027 op orde zijn.

In 2017 hebben de baggerwerken in de Bathsekreek, Vinkenisskreek en de Domburgse watergang ervoor gezorgd dat de kans op inundatie voor een onbekend oppervlakte is beperkt. Onbekend, omdat zeker is dat de genoemde wateren de afvoer van het overtollig water belemmerde doordat het water op verschillende plaatsen zo ondiep was dat je kon spreken van drempels. Hoeveel inundatie de baggerwerken in werkelijkheid beperkt is alleen niet te kwantificeren. Gedurende de wintermaanden zal als gevolg van het verbeteren van de afvoer, de drooglegging beter zijn in het hele achterliggende gebied, waarmee de afvoer is verzekerd. In 2017 zijn naast baggerwerkzaamheden in verschillende gebieden duikers aangepast. Hierbij is de hoogte en de diameter aangepast aan de afvoer en de gewenste drooglegging.

De doelstelling om in 2027 het gebied op orde te brengen is hiermee nog steeds bereikbaar, mits daarvoor de middelen beschikbaar zijn.
Het verdiepen van duikers en het aanleggen of het aanpassen van stuwen draagt hieraan bij.

Tabel 1. Stand van zaken voortgang op orde hebben deelgebieden (WB21, GGOR en KRW).

WB21 deelgebied	Op orde per 01-01-2016	Op orde per 01-01-2017	Op orde per 01-01-2018
Braakman	50%	50%	50%
Campen	15%	15%	15%
Duiveland	0%	0%	1%
Maelstede-Dekker	60%	60%	60%
Noord-Beveland	60%	100%	100%
Othene	30%	30%	30%
Paal	70%	70%	70%
Schenge	35%	40%	40%
Schouwen	70%	70%	70%
Sint Philipsland	100%	100%	100%
Tholen	55%	60%	70%
Walcheren	70%	70%	75%
West Zeeuws Vlaanderen	50%	55%	55%
Zak van Zuid-Beveland	10%	10%	15%
Zuid-Beveland oost	0%	0%	15%

Figuur 2. Voortgang gebieden op orde (WB21, GGOR en KRW) in %. Uiterlijk in 2027 moeten de gebieden volledig op orde zijn, waaronder het voldoen aan de WB21 normering.

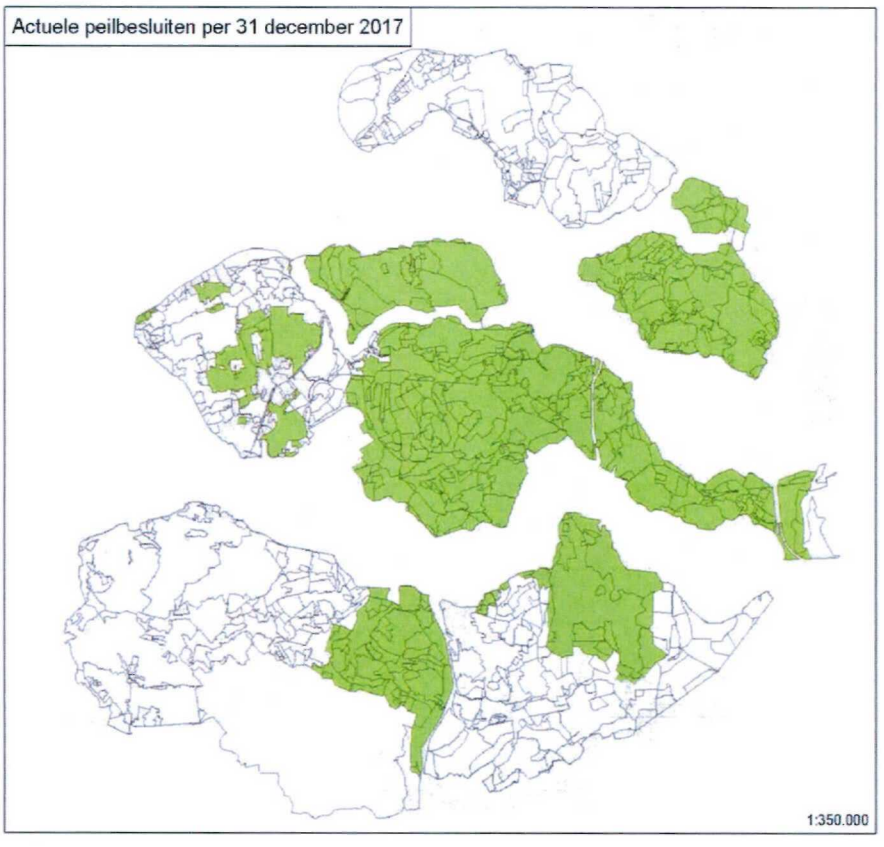
3.4 Voortgang peilbesluiten

Het vaststellen van peilbesluiten is onlosmakelijk verbonden met de planvorming die leidt tot het opstellen van watergebiedsplannen. Volgens de provinciale verordening moeten peilbesluiten ouder dan 12 jaar worden herzien.

Tabel 2. Alle gebieden met een peilbesluit niet ouder dan 12 jaar.

Gebied	Oppervlakte (ha)	Vastgesteld in	Vaststelling voorzien
Paal	9067	2005	
3 Natuurgebieden Walcheren	137	2008	
Walcheren Peilbesluit 6+	4916	2008	
Margarethapolder	169	2010	
Margarethapolder	74	2013	
Noord-Beveland	8325	2010	
Tholen	11772	2013	
Sint Philipsland	1930	2013	
Maelstede Dekker	10730	2013	
Schenge	6414	2013	
Zak van Zuid-Beveland	9448	2014	
Zuid-Beveland-Oost	9211	2014	
Braakman eo	8624	2015	
Campen	9167	2017	
subtotaal	**89.985**		
Walcheren	15092		2018
West-Zeeuws-Vlaanderen	29699		2019
Othene	15138		2019
Duiveland	9899		2019
Schouwen	11956		2019
totaal	171.767		

In 2017 heeft 52,4% van het oppervlakte van het beheersgebied een actueel peilbesluit.

Figuur 3. Overzichtskaart met actuele peilbesluiten per 31 december 2017.

3.5 Conclusie

Het uitgangspunt om het watersysteem in 2027 op orde te brengen is op basis van de voortgang nog steeds haalbaar. Op 1 januari 2018 heeft het waterschap 53% van het gebied op orde gebracht. Bij het uitvoeren van watermaatregelen gericht op het behalen van de provinciale wateroverlastnormen zet het waterschap qua prioriteit in op gebieden die te maken hebben met hardnekkige wateroverlast. Hierbij geldt dat de meest kosten effectieve maatregelen als eerste wordt opgepakt.

4 Gezond water

4.1 Doelstelling

De Europese Kaderrichtlijn water geeft alle lidstaten de opdracht uiterlijk in 2027 gezond water te hebben in de sloten, kanalen, beken, plassen en rivieren. In 2009 zijn hiervoor de eerste stroomgebiedsbeheerplannen opgesteld. Plannen die deze abstracte doelstelling vertaalde naar concrete maatregelen.
Het Europese doel richt zich tot de ecologische kwaliteit. Deze kwaliteit is meetbaar aan de hand van het voorkomen van planten en dieren. Gesteld wordt dat als in het water de juiste planten en dieren voorkomen, zowel de inrichting als de chemie op orde is.

4.2 Voortgang planvorming

Met het afronden van het stroomgebiedsbeheersplan in 2009 en een herziening in 2015 was de planvorming gereed.
In 2021 moet het 3e stroomgebied beheerplan aan de Europese unie worden aangeboden. Daarvoor is waterschap Scheldestromen in 2017 begonnen met de voorbereidingen voor een watersysteemanalyse in het gehele beheergebied. Door te bekijken welke bronnen er zijn, en welk aandeel deze bronnen hebben geeft dit inzicht in de haalbaarheid van de waterkwaliteitsdoelen die gesteld zijn. Het onderzoek loopt door in 2018 en 2019.

4.3 Voortgang opgave

Inmiddels, 9 jaar na het vaststellen van het eerste stroomgebiedsbeheerplan, is er veel gedaan om de kwaliteit van het oppervlaktewater in Zeeland te verbeteren.

4.4 Maatregelen KRW

De door het waterschap uit te voeren maatregelen in de eerste KRW planperiode (2016-2027) zijn:

1. Aanleg van 31 vispassages
2. Aanleg van 100 km natuurvriendelijke oevers
3. Uitvoeren van 111 ha visstandbeheer

4.5 Voortgang maatregelen

Tabel 3. Voortgang aantal vispassages aangelegd per jaar in de eerste planperiode.

Totale opgave tot 2027	Totaal aantal vispassages aangelegd per	
	2010-2015	01-01-2017
44	19	19

Tabel 4. Planning aantal aan te leggen vispassages tot en met 2027.

	Planning aantal vispassages aangelegd in											
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Prognose	19	19	23	31	36	38	38	39	39	40	40	44

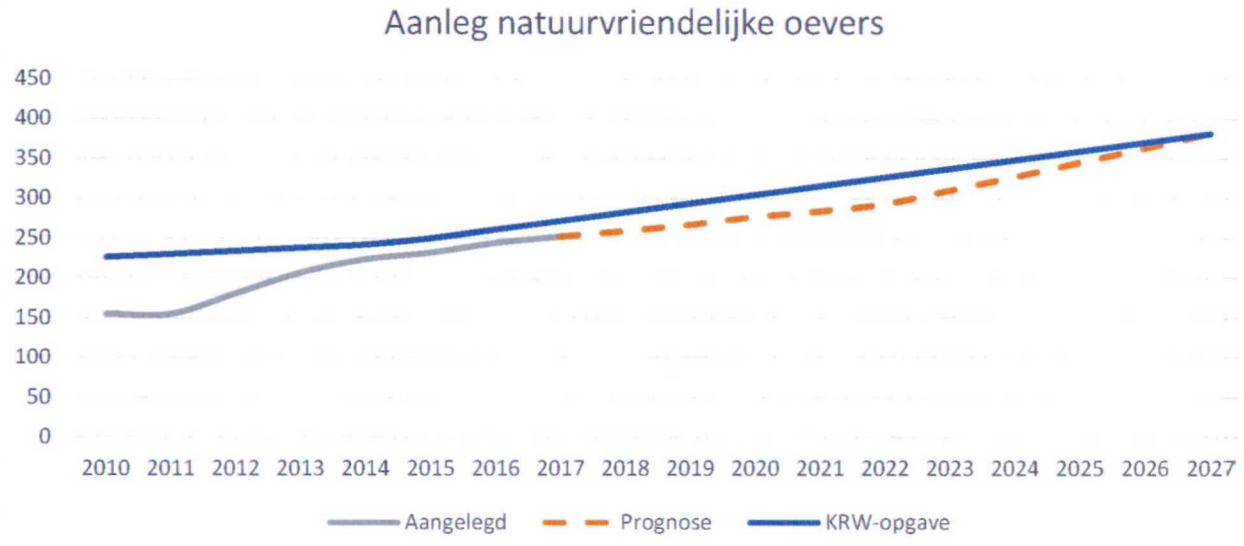
4.5.1 Voortgang natuurvriendelijke oevers

Tabel 5. Voortgang aantal kilometers natuurvriendelijke oevers aangelegd per jaar tot en met 2016.

	Totaal aantal kilometer natuurvriendelijke oevers aangelegd in			
	nulmeting (2009)	2015	2016	2017
Per jaar	-	8,4	12	8
Totaal	153	232	244	252

Tabel 6. Planning aan te leggen kilometers natuurvriendelijke oevers tot en met 2027.

	Planning aantal kilometer natuurvriendelijke oevers aangelegd in									
	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Per jaar	7	8	10	7	9	17	17	18	18	18
Totaal	259	267	277	284	293	310	327	345	363	381

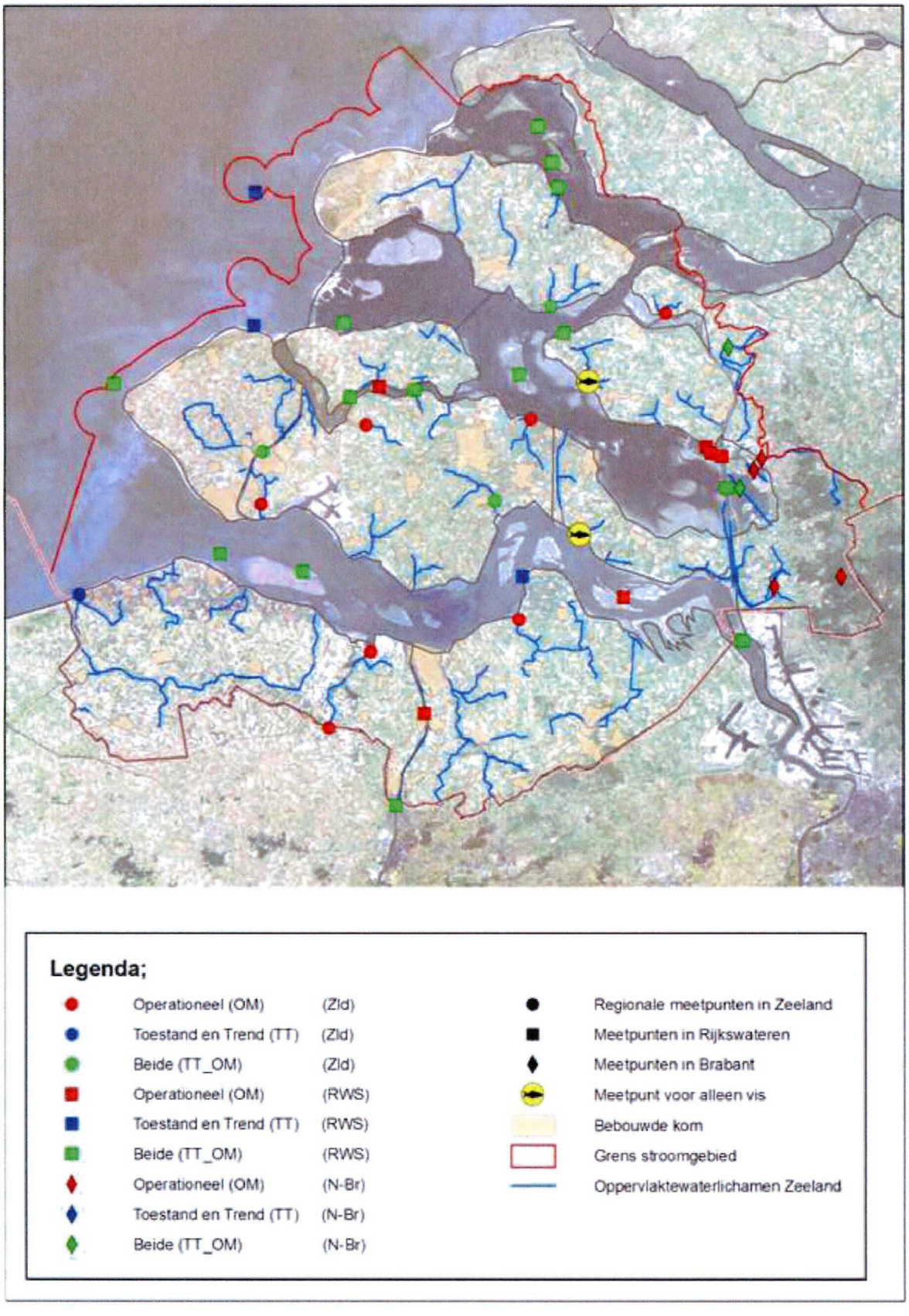

Figuur 4. Voortgang aanleg natuurvriendelijke oevers

4.5.2 Voortgang visstandbeheer

Tabel 7. Voortgang realisatie visstandbeheer per jaar.

Totale opgave tot 2015	Visstandbeheer gerealiseerd per							
	01-01-2010 (0-meting)	01-01-2011	01-01-2012	01-01-2013	01-01-2014	01-01-2015	01-01-2016	01-01-2017
111 ha	0 ha	25 ha	25 ha	32 ha	88 ha	111 ha	111 ha	155 ha

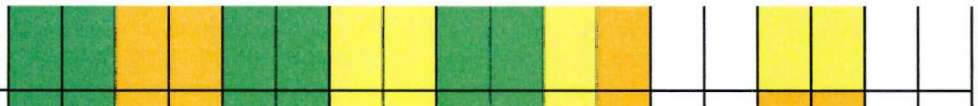
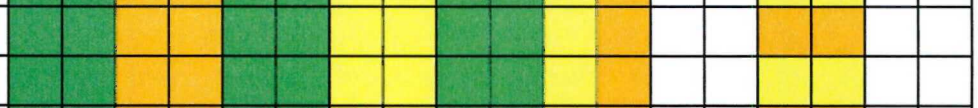
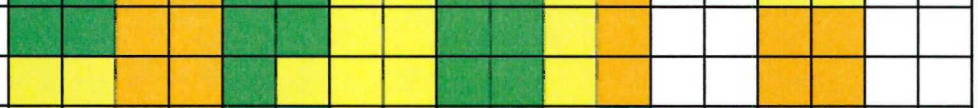
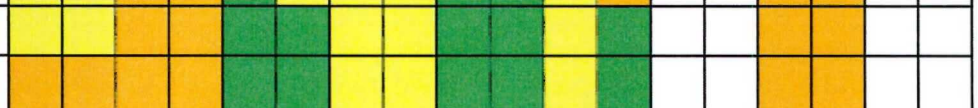
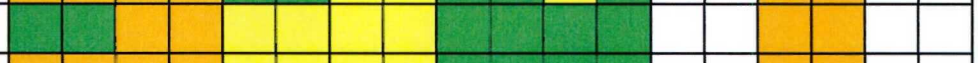
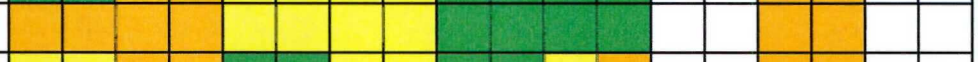
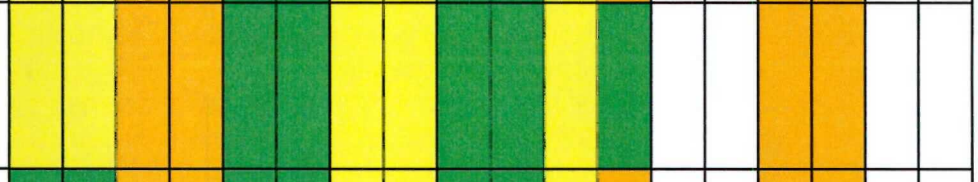
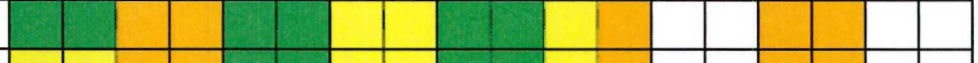
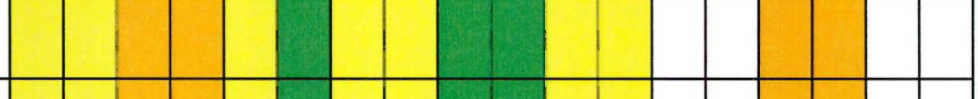
Figuur 5. Monitoringsmeetnet Kaderrichtlijn Water

4.6 Voortgang toestand oppervlaktewaterlichamen

De toetsing van de Kaderrichtlijn Water werkt volgens het one-out/all-out principe (behalve voor nutriënten). Hierbij geldt dat als één stof of één parameter niet voldoet, het waterlichaam in het eindoordeel ook niet voldoet aan een goede toestand. De watertoestand wordt in tabellen weergegeven als momentopname waarbij de toestand in 2016 is uitgezet tegen de toestand in 2017.
Het is niet verplicht om jaarlijks voor alle KRW-lichamen alle parameters de onderzoeken. Wanneer in 2016 of 2017 een specifieke parameter(groep) niet is onderzocht, is het laatst bekende oordeel weergegeven.
Ten opzichte van de voortgangsrapportage over 2016 is totaal chemie (wat een combinatie was van overige verontreinigende stoffen en prioritaire stoffen) vervangen door prioritaire stoffen, zodat de duiding van problemen duidelijker wordt.

Tabel 8. Toestandsbepaling ecologische waterkwaliteit per waterlichaam in 2017.

Toestand waterlichaam	Voortgang realisatie nvo's per 01-01-2018	vis	vis	macrofyten	macrofyten	macrofauna	macrofauna	algen	algen	fosfaat	fosfaat	stikstof	Stikstof	Specifiek verontreinigende stoffen	Specifiek verontreinigende stoffen	totaal ecologie	totaal ecologie	Prioritaire chemie*	totaal chemie*
Adriaan	82%																		
Bath	100%																		
Bath-Oost	8%																		
Boreel	79%																		
Borssele	80%																		
Dekker	2%																		
Dreischor	21%																		
Duiveland-Oosterland	37%																		
Duiveland-Ouwerkerk	23%																		
De Eendracht	59%																		
Glerum	71%																		
Hellewoud	32%																		
Kanaal door Walcheren	-			-	-									-	-	-	-	-	

Klevers-kerke	50%	
Loohoek	67%	
De Luyster	61%	
Maelstede	47%	
Oosterland	10%	
De Piet	100%	
Poppekin-deren	85%	
't Sas	59%	
Schouwen	70%	
De Noord - Stavenisse	55%	
De Noord - St Maartens-dijk	74%	
De Valle	27%	
Waarde	38%	
Wilhelmina	0%	
Willem	92%	
Yerseke	54%	
Zuidwa-tering	18%	
Braakman	91%	
Cadzand	80%	
Campen	53%	
Nol Zeven	88%	
Nummer Een	25%	
Nieuwe Sluis	73%	
Othene	64%	
Paal	49%	

Grijs = toestand 2017, wit = toestand 2016, - = n.v.t.
**: toestand in 2016 kan niet worden bepaald.*

Legenda:
- Chemie: blauw = goed/voldoet, rood = niet goed/voldoet niet
- Ecologie: blauw = zeer goed, groen = goed/voldoet, geel = matig, oranje = ontoereikend, rood = slecht/voldoet niet

4.7 Conclusie

1. Voortgang in 2017
   - Er zijn in de afgelopen jaren veel natuurvriendelijke oevers aangelegd. Het 'laaghangend fruit', de gronden die werden aangeboden aan het waterschap is daarmee geplukt. Inmiddels is het aanbod van oevers die natuurvriendelijk kunnen worden ingericht is kleiner. Dit houdt in dat er meer 'getrokken' moet gaan worden om nieuwe gronden te verwerven. Hierdoor worden er momenteel minder oevers aangelegd. De capaciteit om nieuwe gronden te verwerven is beperkt en wordt uitgebreid om de resterende opgave voor de aanleg van natuurvriendelijke oevers invulling te geven.
     Parallel hieraan wordt met de nieuwe inzichten bekeken in hoeverre de resterende opgave nog gaat bijdragen aan de doelen van de Kaderrichtlijn water.

2a. Voortgang ecologische toestand oppervlaktewaterlichamen
   - Monitoring van vispassages wijst uit dat dergelijke maatregelen effect hebben en dat deze geschikt zijn voor de KRW doelsoorten.
   - Circa 28% van de waterlichamen heeft een goede vissamenstelling.
   - 2017 was voor de macrofauna een relatief gunstig jaar. Analyses van de KRW-lichamen in Zeeuws-Vlaanderen waren allemaal goed. Deze verbetering toont aan dat 2016 eerder een slecht jaar was en dat 2017 weer 'normaal' is.
   - In 2016 zijn voldeden slechts circa 13% van de waterlichamen aan de norm voor totaalstikstof (totaal-N), in 2017 is dit 47%.

2b. Voortgang chemische toestand oppervlaktewaterlichamen
   - In Zeeuws-Vlaanderen is in twee achtereenvolgende jaren een overschrijding aangetroffen voor de specifiek verontreinigende stoffen (of overige verontreinigende stoffen). Het gaat hierbij om ubiquitaire stoffen, stoffen waarvan de bron al reeds is weggenomen, maar die nog lang in het milieu zullen blijven voorkomen: Zink en Arseen. Daarnaast zijn er enkele gewasbeschermingsmiddelen die in te hoge concentraties voorkomen of de afbraakproducten daarvan. Het overzicht toont daarmee niet aan dat dit probleem niet in andere gebieden voorkomt.
   - Er zijn geen prioritaire stoffen aangetroffen die in te hoge concentratie voorkomt in het oppervlaktewater.

5 Waterketen en water in de stad

5.1 Voortgang Samenwerking in de Afvalwaterketen (SAZ+)

Doelmatigheidsopgave SAZ+
In het Bestuursakkoord Water (BAW) van april 2011 spreken de Nederlandse provincies, gemeenten, waterschappen en drinkwaterbedrijven af om waterbeheer in Nederland doelmatiger te maken. Onderdeel van het akkoord is de verwachte stijging van de jaarlijkse kosten voor de afvalwaterketen in Nederland met € 380 miljoen te reduceren. Deze reductie van de *kostenstijging* moet gelijktijdig worden gerealiseerd met het verbeteren van de *kwaliteit* van de taakuitoefening en het terugdringen van de *kwetsbaarheid* in de taakuitoefening.

In Zeeland heeft Samenwerking (Afval)waterketen Zeeland het samenwerkingsverband van alle dertien gemeenten, waterbedrijf Evides en waterschap Scheldestromen, op zich genomen het Zeeuwse aandeel in de totale doelmatigheidsopgave te realiseren. Naast het borgen van de kwaliteit en het verminderen van de kwetsbaarheid zal de SAZ+ in 2020 ruim € 12 miljoen (prijspeil 2013) bijdragen aan de landelijk doelmatigheidsopgave.

Aanpak
SAZ+ heeft haar missie, visie, doelen en strategie verwoord in de nota *'Koers van de Samenwerking Afvalwaterketen Zeeland'*.
Het *Programma SAZ+ 2016 - 2020* bevat de planning van activiteiten waarmee gemeenten, waterbedrijf en waterschap gezamenlijk de doelmatigheidsopgave zullen realiseren. Het programma gaat uit van vier programmalijnen:

1. *Van vervangen naar verbeteren.* Door het verstandig combineren van maatregelen voor rioolvervanging en -renovatie en maatregelen gericht op het klimaatbestendig maken van de waterhuishouding in de bebouwde omgeving kan op investeringen worden bespaard.
2. *Aanpak Rioolvreemd water.* Gemiddeld 30% van de totale jaarlijkse wateraanvoer op de rwzi's in Zeeland bestaat uit rioolvreemd water. Door de aanvoer van rioolvreemd water in de riolering te verminderen, zal minder en geconcentreerder (= effectiever te zuiveren) water naar de rwzi's stromen.
3. *Duurzaam zuiveren.* De programmalijn Duurzaam zuiveren zet in op het verduurzamen van de afvalwaterketen door terugwinning van energie en grondstoffen uit afvalwater.
4. *Operationeel samenwerken.* Operationele samenwerking binnen de SAZ+ richt zich op beperking van de kosten, verbetering van de kwaliteit en vermindering van kwetsbaarheid van de dienstverlening door meer samen te doen.

Behaalde resultaten SAZ+ in 2017 *(bron: jaarverslag SAZ+ 2017)*

- Het toetreden van Evides tot SAZ+ in 2015 gaf aanleiding om het perspectief van de eerder door SAZ+ geformuleerde Visie op de Afvalwaterketen te verbreden in een vernieuwde Zeeuwse visie op de gehele waterketen. De Visie Waterketen Zeeland schetst de gezamenlijke wensbeelden voor dienstverlening in de waterketen en biedt een handelingsperspectief om deze gewenste beelden zo goed mogelijk te benaderen. De visie voorziet in een gezamenlijk afgestemde richting voor het te voeren beleid in de waterketen.
- Een van de doelen van SAZ+ is het reduceren van de kwetsbaarheid in de taakuitoefening. Met als referentie de 'Branchestandaard gemeentelijke watertaken' van de stichting Rioned is een beeld geschetst van de kwetsbaarheid bij de verschillende partners. Hieruit blijkt dat de benodigde kennis in het collectief aanwezig maar niet overal even sterk vertegenwoordigd is en de beschikbare capaciteit (fte's) duidelijk aandacht vraagt. Een verkenning van mogelijke oplossingen hiervoor is in gang gezet.
- In programmalijn 1 is ter voorbereiding van de planvorming voor het verbeteren van de klimaatbestendigheid, een snelle verkenning uitgevoerd naar de gevoeligheid van de waterhuishouding in het Zeeuwse stedelijk gebied voor hevig neerslag, langdurige neerslag en

langdurige droogte. De resultaten uit deze quick scan geven een globale indruk van de omvang van de gezamenlijke financiële opgave om de waterhuishouding in het stedelijk waterbeheer klimaatbestendiger te maken.

- In vervolg op de quick scan van mogelijk kwetsbare locaties is een programma opgesteld voor uitvoering van de planvorming voor de Stedelijke Wateropgave (SWO). Het betreft de analyse en planvorming voor alle Zeeuwse kernen om schade door wateroverlast en watertekort in het stedelijk gebied zo veel mogelijk te voorkomen. Dit gebeurt aan de hand van de in SAZ+ verband ontwikkelde Redeneertrant Toekomstbestendige waterhuishouding.
- In programmalijn 2 heeft de SAZ+ werkgroep 'Aanpak rioolvreemd water' samen met de rioolbeheerders in bureaustudies totaal voor 6 Zeeuwse gemeenten de aard en omvang van rioolvreemd water gedetailleerd in kaart gebracht. Voor de getraceerde bronnen zijn de mogelijkheden onderzocht om deze op te heffen en zijn de kosten en baten van daarvoor benodigde maatregelen bepaald.
- Via programmalijn 3 is eind 2017 bereikt dat Zeeuwse inwoners hun niet gebruikte medicijnen kunnen inleveren bij apothekers en apotheekhoudende huisartsen die deze medicijnresten vervolgens afleveren bij de milieustraat. Het betreft een proefperiode van twee jaar. Naar schatting komen jaarlijks zo tot 3,5 ton minder medicijnresten in het afvalwater terecht.
- In de operationele samenwerking hebben de SAZ+ partners en Delta Netwerkgroep, met het ondertekenen van de intentieverklaring 'Samenwerken in openbare ruimte' een stap gezet naar intensivering van de samenwerking bij werkzaamheden aan ondergrondse netwerken in de openbare ruimte. Voorts hebben de gemeenten op de Bevelanden en Tholen stappen gezet om het beheer van gemeentelijke rioolgemalen te bundelen en verkennen de gemeente Middelburg en het waterschap de overdracht van beheer van alle gemeentelijke rioolgemalen aan het waterschap.

5.2 Voortgang stedelijke waterplannen

De gemeenten en het waterschap hebben in de afgelopen jaren aan de hand van samen opgestelde Stedelijke Waterplannen op integrale manier gewerkt aan verbetering van waterkwaliteit en bescherming tegen (grond)wateroverlast in bebouwd gebied. De uitvoering van deze merendeels uit de periode voor 2010 daterende plannen is nu volledig afgerond.

Tabel 9. Voortgang uitvoering stedelijke waterplannen per 1 januari 2018. De uitvoering is in de meeste gemeenten uitgelopen t.o.v. de vermelde planperioden..

Stedelijke waterplan	Looptijd	1-1-2014	1-1-2015	1-1-2016	1-1-2017	1-1-2018
Borsele	2011-2014	40-60%	60-80%	80-100%	100%	100%
Goes	2005-2010	100%	100%	100%	100%	100%
Hulst	2007-2010	60-80%	60-80%	90-100%	100%	100%
Kapelle	2012-2016	20-40%	40-60%	60-70%	90-100%	100%
Middelburg	2004-2008	100%	100%	100%	100%	100%
Noord-Beveland	2008-2012	100%	100%	100%	100%	100%
Reimerswaal	2007-2012	80-90%	80-90%	90-100%	100%	100%
Schouwen-Duiveland	2007-2015	80-90%	90-100%	100%	100%	100%
Sluis	2007-2010	80-100%	80-100%	90-100%	100%	100%
Terneuzen	2007-2010	60-80%	60-80%	90-100%	100%	100%
Tholen	2010-2013	30-50%	50-70%	70-100%	90-100%	100%
Veere	2007-2010	100%	100%	100%	100%	100%
Vlissingen	2004-2008	100%	100%	100%	100%	100%

Aan de hand van het inmiddels gevorderde inzicht in de effecten van klimaatverandering betreedt de planvorming voor waterhuishouding in stedelijk gebied een nieuwe fase die grotendeels in het teken staat van het versterken van klimaatbestendigheid. Het geheel aan wateropgaven in het stedelijk gebied wordt aangeduid als Stedelijke WaterOpgave (SWO). In SAZ+ verband is een uitvoeringsprogramma opgesteld voor de planvorming in het teken van de SWO. De uitkomsten uit deze planvorming zullen vanaf 2018 de basis vormen voor een nieuwe generatie Stedelijke waterplannen waarin het ook het verbeteren van klimaatbestendigheid is verankerd.

De meeste gemeenten wachten de planvorming voor de SWO af om tussentijds nog nieuwe stedelijk-waterplannen te maken. Nieuwe projecten voor stedelijk water krijgen nu meestal invulling via een zogenaamd Stedelijk-waterplan-*proces*. Voorlopig volstaat deze handelswijze, aangezien:

1. Gemeenten en waterschap doorgaans korte lijntjes onderhouden over stedelijk water aangelegenheden. Ad hoc wordt daarbij vaak al in een vroeg stadium afstemming bereikt over nieuwe projecten voor stedelijk water.
2. Een fors deel van de activiteiten die oorspronkelijk in het kader van stedelijke waterplannen tot stand kwamen, nu is opgenomen in de jaarplannen van de Zeeuwse BOB-samenwerking (Beheer en Onderhoud water in Bebouwd gebied).
3. Diverse kleinere stedelijk water projecten die aan het functioneren van het gemeentelijk rioolstelsel zijn gerelateerd voor zo ver nodig vastgelegd zijn in de GRP-documenten.

Een en ander betekent niet dat er minder projecten ter verbetering van de watersystemen in bebouwd gebied worden uitgevoerd.

5.3 Transporteren en zuiveren van afvalwater

Het waterschap doet in het Jaarverslag Zuiveringsbeheer 2017 verslag over de technische prestaties van het transportstelsel, de zuiveringsinstallaties en de slibverwerkingsinstallaties. Verwezen wordt naar dit rapport.

5.4 Conclusies

- De samenwerking binnen de afvalwaterketen Zeeland ligt op schema, maar vraagt voor de komende periode aandacht.
- De uitvoering van de stedelijke waterplannen is voltooid.

6 Samenvattende conclusies

- De doelstelling over 2017 voor het programma waterkeringen is behaald.
- In 2017 zijn, net als in 2016 drie grote wateren gebaggerd. Daarnaast zijn er verspreidt door het gebied veel duikers aangepast. De doelstellingen voor WB21 en GGOR komen hierdoor niet in gevaar.
- De uiteindelijke doelstellingen voor de aanleg van fysieke maatregelen ten behoeve van de waterkwaliteit (natuurvriendelijke oevers, vispassages en visstandbeheer) komt niet in gevaar.
- Na een relatieve slechte waterkwaliteit in 2016, is de waterkwaliteit in 2017 weer beter.
- De samenwerking binnen de afvalwaterketen Zeeland ligt op schema, maar vraagt voor de komende periode aandacht.
- De uitvoering van de stedelijke waterplannen is afgerond.